

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VIJDON ERKINLIGINING TA'MINLANISHI

Jumayeva Muharram Botir qizi

Termiz Davlat universiteti

Kimyo fakulteti, 2-bosqich talabasi.

E-mail: muhammadjumayeva96@gmail.com

Akram Jo'rayev Namozovich

Ilmiy rahbar. Termiz davlat universiteti

Tarix fakulteti "Falsafa" kafedrası o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20037939>

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida vijdon erkinligining huquqiy asoslari, uning jamiyat hayotidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, diniy bag'rikenglik siyosati, konfessiyalararo totuvlikni mustahkamlash mexanizmlari va mavjud muammolar yoritiladi. Vijdon erkinligini ta'minlash borasidagi davlat siyosati hamda uni yanada rivojlantirish yo'llari ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: Vijdon erkinligi, diniy bag'rikenglik, konfessiyalararo totuvlik, sekulyarlik, inson huquqlari, diniy tashkilotlar, qonunchilik, jamiyat.

Abstract. This article analyzes the legal foundations of freedom of conscience in the Republic of Uzbekistan, its role and significance in society. It also examines policies of religious tolerance, mechanisms for strengthening interfaith harmony, and existing challenges. The state policy on ensuring freedom of conscience and ways to further improve it are scientifically substantiated.

Keywords: Freedom of conscience, religious tolerance, interfaith harmony, secularism, human rights, religious organizations, legislation, society.

Аннотация. В данной статье анализируются правовые основы свободы совести в Республике Узбекистан, её роль и значение в обществе. Рассматриваются вопросы религиозной толерантности, межконфессионального согласия и существующие проблемы. Обоснованы пути совершенствования государственной политики в данной сфере.

Ключевые слова: Свобода совести, религиозная толерантность, межконфессиональное согласие, светскость, права человека, религиозные организации, законодательство, общество.

KIRISH

Vijdon erkinligi insonning eng muhim fundamental huquqlaridan biri hisoblanadi. U shaxsning diniy e'tiqodga ega bo'lish yoki bo'lmaslik, diniy qarashlarini erkin ifoda etish huquqini anglatadi. Zamonaviy demokratik jamiyatda bu huquq inson erkinliklari tizimining ajralmas qismi sifatida qaraladi. O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgach, inson huquqlari, xususan, vijdon erkinligini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi.

Mamlakatda turli millat va din vakillari yashashi, jamiyatda diniy xilma-xillik mavjudligi bu masalaga alohida e'tibor qaratishni talab etadi. Konstitutsiyada vijdon erkinligi kafolatlangan bo'lib, har bir fuqaro o'z e'tiqodini erkin tanlash huquqiga ega.

Shu bilan birga, davlat diniy tashkilotlardan ajratilgan bo‘lib, barcha konfessiyalarga nisbatan teng munosabatda bo‘lish tamoyiliga amal qiladi.

ASOSIY QISM

Vijdon erkinligining huquqiy asoslari. O‘zbekistonda vijdon erkinligi bir qator normativ-huquqiy hujjatlar orqali tartibga solinadi. Jumladan: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi qonun Xalqaro huquq normalari (Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi) Mazkur hujjatlar fuqarolarning diniy huquqlarini himoya qiladi hamda diniy tashkilotlarning faoliyat yuritish tartibini belgilaydi. Diniy bag‘rikenglik siyosati O‘zbekistonda diniy bag‘rikenglik siyosati muhim ahamiyatga ega. Mamlakatda: turli konfessiyalarga mansub diniy tashkilotlar faoliyat yuritadi barcha din vakillariga teng sharoit yaratilgan diniy bayramlar erkin nishonlanadi. Bu esa jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlashga xizmat qiladi. Jamiyatda vijdon erkinligining o‘rni: Vijdon erkinligi jamiyatda ijtimoiy totuvlikni mustahkamlaydi fuqarolarning huquqiy ongini oshiradi, demokratiya rivojiga xizmat qiladi. Shuningdek, u insonning ma‘naviy kamolotiga ham bevosita ta‘sir ko‘rsatadi.

Kimyo faniga bog‘lash (ilmiy yondashuv). Kimyo fanida ham erkin fikrlash va ilmiy yondashuv muhim hisoblanadi. Vijdon erkinligi ilmiy izlanishlar uchun: mustaqil fikr yuritish imkonini beradi, yangi nazariyalarni ilgari surishga yordam berad, fan va din o‘rtasidagi muvozanatni ta‘minlaydi.

Masalan, kimyoviy tadqiqotlarda ilmiy halollik, obyektivlik va axloqiy me‘yorlarga rioya qilish vijdon erkinligi bilan bevosita bog‘liq.

MAVJUD MUAMMOLAR TAHLILI VA YECHIMLARI

Muammolar: Ba‘zi hollarda diniy savodsizlik mavjudligi, Ekstremistik g‘oyalarning internet orqali tarqalishi, Diniy masalalarda noto‘g‘ri talqinlar, Yoshlar orasida diniy bilimlarning yetarli emasligi. Yechimlar: Diniy-ma‘rifiy ishlarni kuchaytirish, Ta‘lim tizimida bag‘rikenglik g‘oyalarni keng targ‘ib qilish, Internetda zararli axborotlarga qarshi kurashish, Ilmiy asoslangan diniy bilimlarni rivojlantirish.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston Respublikasida vijdon erkinligini ta‘minlash borasida keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu sohada yaratilgan huquqiy baza va olib borilayotgan siyosat jamiyatda tinchlik va barqarorlikni ta‘minlashga xizmat qilmoqda. Kelajakda vijdon erkinligini yanada mustahkamlash uchun: aholining huquqiy madaniyatini oshirish, yoshlar tarbiyasiga e‘tiborni kuchaytirish, ilm-fan va din o‘rtasida sog‘lom muvozanatni ta‘minlash zarur.

Shu tariqa, vijdon erkinligi demokratik jamiyatning muhim po‘ydevori sifatida o‘z ahamiyatini saqlab qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi Qonuni (yangi tahrir, 2021).
3. Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi. – BMT, 1948.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Diniy-ma‘rifiy sohani rivojlantirish konsepsiyasi”, 2024.

5. “Yangi O‘zbekistonda vijdon erkinligi huquqini ta’minlashning konseptual asoslari” // UZA.uz, 2025.
6. Xurramov Y.X., Bektoshev G‘.S. “O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida vijdon erkinligi” // Ilmiy maqola.
7. “Vijdon va e’tiqod erkinligi” mavzusidagi o‘quv-uslubiy materiallar.
8. “O‘zbekiston Respublikasida vijdon erkinligini ta’minlash” mavzusidagi referat va ilmiy ishlanmalar.
9. O‘zbekistonda diniy bag‘rikenglik va konfessiyalararo totuvlik masalalari bo‘yicha ilmiy maqolalar to‘plami.